

Το περιβάλλον (εξακολουθεί να) βρίσκεται στο περιθώριο

Αθήνα, 15 Μαρτίου 2005

Οικολογική
Εταιρεία
Ανακύκλωσης

Προεκλογικά, η σημερινή κυβέρνηση παρουσίασε ένα φιλόδοξο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον. Σήμερα, ένα χρόνο μετά, οκτώ ελληνικές περιβαλλοντικές οργανώσεις κάνουν μια αποτίμηση της προόδου που παρατηρήθηκε στον τομέα του περιβάλλοντος, με βάση τις σχετικές εξαγγελίες. Η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας υποσχέθηκε πολλά για την προστασία του περιβάλλοντος. Όπως προκύπτει και από το κείμενο που ακολουθεί, ύστερα από ένα χρόνο διακυβέρνησης από τη νέα πολιτική ηγεσία, και παρά τις δηλωμένες καλές προθέσεις, είναι εξαιρετικά δύσκολο να είναι κάποιος υπερήφανος ή αισιόδοξος για τα αποτελέσματα που αφορούν στο περιβάλλον. Ελπίζουμε ότι η συνέχεια θα μας διαψεύσει. Ούτως ή άλλως, θα συνεχίσουμε την προσπάθειά μας για την αναβάθμιση της προστασίας του περιβάλλοντος στην πολιτική ζωή της χώρας. Μέχρι τότε, φοβούμαστε ότι η περιβαλλοντική πολιτική της Ελλάδας θα προσδιορίζεται και θα καθορίζεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στο οποίο καταλήγει συχνά η χώρα μας λόγω της παραβίασης της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας για το Περιβάλλον.

Χάριν ευκολίας και αντικειμενικότητας βασιστήκαμε στις προεκλογικές δεσμεύσεις της σημερινής κυβέρνησης για το περιβάλλον (http://www.nd.gr/pol_sxed.asp), σε όλους τους τομείς:

Φορείς περιβαλλοντικής πολιτικής

Ελληνική
Εταιρεία
Προστασίας
της Φύσης

Ελληνική
Ορνιθολογική
Εταιρεία

Οι προεκλογικές εξαγγελίες προέβλεπαν:

“- **διοικητική αναβάθμιση, στελέχωση και ενίσχυση των κρατικών υπηρεσιών με αρμοδιότητα το περιβάλλον.**

- **οργάνωση και στελέχωση των περιφερειακών, νομαρχιακών και δημοτικών υπηρεσιών περιβάλλοντος και εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών και τεχνικών μέσων.**

- **θέσπιση ενιαίων κανόνων περιβαλλοντικών ελέγχων και μέριμνα για την εφαρμογή τους με ενιαίο τρόπο.**

- **οργάνωση της συμμετοχής μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδιωτικών φορέων, στη χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής σ' όλα τα επίπεδα.**

- **ενίσχυση της εφαρμοσμένης περιβαλλοντικής έρευνας και εκπόνηση Κανονισμών και Κωδίκων Πρακτικής Εφαρμογής για την υλοποίηση των μέτρων που επιβάλλονται από τη νομοθεσία.”**

Μέχρι σήμερα, δεν πραγματοποιήθηκε η παραμικρή διοικητική αναβάθμιση ή βελτίωση της στελέχωσης των αρμόδιων υπηρεσιών για το περιβάλλον. Όπως προκύπτει από σχετική έρευνα, σχεδόν το 80% των υπηρεσιών των περιφερειών και των ΟΤΑ εμφανίζουν προβλήματα ελλιπούς στελέχωσης και ανεπαρκούς χρηματοδότησης. Το σύστημα περιβαλλοντικών ελέγχων δεν έχει βελτιωθεί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών

Περιβάλλοντος, η οποία είναι στελεχωμένη μόνο κατά 44%, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να πραγματοποιήσει τους απαραίτητους ελέγχους. Καμία βελτίωση δεν έχει παρατηρηθεί στον τομέα της συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία χάραξης περιβαλλοντικής πολιτικής.

Διαφύλαξη της υγείας του πληθυσμού

Σύμφωνα με τις σχετικές προεκλογικές εξαγγελίες η κυβέρνηση θα προχωρούσε σε:

“- ενίσχυση των προγραμμάτων **επιδημιολογικών μελετών** για τον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών παραγόντων και των ουσιών που έχουν επίπτωση στην υγεία του πληθυσμού.

- **συνεργασία και μεταφορά** στη χώρα μας της σχετικής **τεχνολογίας** από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ε.Ε. και επιμέρους Κράτη-Μέλη.

- συστηματική **ενημέρωση του Κοινού** για την προστασία της Υγείας και δημιουργία των προϋποθέσεων για την **ανάπτυξη περιβαλλοντικής ιατρικής**.

- λήψη μέτρων **πρόληψης και διαχείρισης της κατάστασης** σε περίπτωση **μεγάλων βιομηχανικών ατυχημάτων**.”

Μέχρι στιγμής, δεν έχουν υποπέσει στην αντίληψή μας κάποιες επιδημιολογικές μελέτες που έχει προωθήσει η κυβέρνηση για τις επιπτώσεις των φυτοφαρμάκων στην υγεία των αγροτών αλλά και των καταναλωτών, για τις εκπομπές διοξινών από τις παράνομες χωματερές, για τους κατοίκους των περιοχών όπου λειτουργούν οι ρυπογόνοι λιγνιτικοί σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής. Η κρατική ‘ενημέρωση του κοινού’ γι’ αυτά τα θέματα είναι απλώς ανύπαρκτη. Μοναδική φωτεινή εξαίρεση αποτελεί η πρόσφατη εκστρατεία ενημέρωσης από το ΥΠΕΧΩΔΕ των κατοίκων που γειτνιάζουν με επικίνδυνες βιομηχανικές εγκαταστάσεις, κάτι που επιβάλλεται από την Κοινοτική Οδηγία Seveso και γίνεται με καθυστέρηση 22 χρόνων, (η σχετική οδηγία ψηφίστηκε το 1982). Θετικό γεγονός αποτελεί επίσης και η ολοκλήρωση, εντός του 2005, των ειδικών σχεδίων αντιμετώπισης μεγάλων βιομηχανικών ατυχημάτων.

Χωροταξία και περιβαλλοντική προστασία

Οι προεκλογικές εξαγγελίες της σημερινής κυβέρνησης έδιναν “**προτεραιότητα στην σωστή χωροταξική κατανομή των διαφόρων παραγωγικών, επενδυτικών και λοιπών ανθρώπινων δραστηριοτήτων με δυο στόχους: (α) Την προστασία του περιβάλλοντος και (β) τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας λειτουργίας της εθνικής οικονομίας και κοινωνίας. Προς το σκοπό αυτό η Ν.Δ. θα ολοκληρώσει το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο με γρήγορο ρυθμό και θα το εξειδικεύσει σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.**”

Ένα χρόνο μετά, δεν υπάρχει καμία συμβολή στην προώθηση του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού. Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού, που έχει ολοκληρωθεί και εγκριθεί από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού εδώ και ενάμιση χρόνο, δεν έχει προχωρήσει καθόλου. Το ήδη ανίσχυρο Εθνικό Συμβούλιο καταργήθηκε στην πράξη.

Οικονομία και περιβάλλον

Στις σχετικές προεκλογικές εξαγγελίες αναφέρεται ότι:

*“Σε πολλές περιπτώσεις τα μέτρα και τα έργα περιβαλλοντικής πολιτικής πρόκειται να συμβάλουν θετικά στη **δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης** και στη δημιουργία **εισοδήματος**.*

*Στην **ανάπτυξη** που επιδιώκουμε σ’ όλους τους τομείς (**γεωργία, τουρισμός, μεταποίηση, ενέργεια κ.ά.**) η **ορθολογική περιβαλλοντική πολιτική** που εφαρμόζουμε έχει πάντοτε και το **κριτήριο της αειφορίας**.*

*Τα κριτήριά μας είναι η **ανταγωνιστικότητα** για την οικονομία και η **αποτελεσματικότητα** για τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα των φυσικών πόρων.”*

Ένα χρόνο μετά, η δέσμευση για την ενσωμάτωση των αρχών της αειφορίας σε όλους τους τομείς ανάπτυξης (γεωργία, τουρισμός, μεταποίηση, ενέργεια) δε μπορεί να αξιολογηθεί. Αιτία είναι η πλήρης απουσία κριτηρίων αειφορίας από την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας. Σήμερα, η σχετική εξαγγελία εξακολουθεί να ηχεί ως ευχολόγιο χωρίς περιεχόμενο. Η Ελληνική στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη που υιοθετήθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο της προηγούμενης κυβέρνησης, δυστυχώς παρέμεινε και τότε όπως και τώρα ένα κείμενο ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος χωρίς δεσμευτικό πλάνο εφαρμογής. Στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης, η χώρα μας συνεχίζει έτσι να παρουσιάζει σημαντική υστέρηση στην επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας – βάσει των στοιχείων του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ η επίδοση της Ελλάδας στον τομέα αυτόν είναι κατά 22,5% χαμηλότερη του Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αν το επιθυμεί, η κυβέρνηση μπορεί να ξεκινήσει την υιοθέτηση των αρχών της αειφορίας από τις κρατικές προμήθειες, δίνοντας το καλό παράδειγμα και καθορίζοντας κριτήρια για ‘πράσινες προμήθειες’ από τους φορείς του δημοσίου.

Ενημέρωση του πληθυσμού – περιβάλλον

Οι προεκλογικές δεσμεύσεις προέβλεπαν ότι:

*“Η **Νέα Δημοκρατία** κατά την εφαρμογή στην πράξη της περιβαλλοντικής πολιτικής **θα επιδιώξει την ενεργό συμμετοχή των πολιτών**. Αυτό θα γίνει με κάθε πρόσφορο μέσο, όπως:*

*- Γενικά ενημερωτικά **προγράμματα εκλαϊκευμένης γνώσης** των περιβαλλοντικών ζητημάτων.*

*- Συνεργασία με τα **ΜΜΕ** ώστε να καταστούν, σε καθημερινή βάση, “**χορηγοί επικοινωνίας**” στα **περιβαλλοντικά θέματα**.*

*- **Ειδικά προγράμματα ενημέρωσης στις περιοχές** που πρόκειται να γίνουν έργα με **περιβαλλοντική διάσταση**.*

*- **Εισαγωγή του μαθήματος της περιβαλλοντικής προστασίας**, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.”*

Δυστυχώς, ένα χρόνο μετά, δεν έχουμε ενημερωθεί για κάποια δραστηριότητα προώθησης της περιβαλλοντικής ενημέρωσης από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Δεν είμαστε επίσης ενήμεροι για κάποια προσπάθεια του ΥΠΕΧΩΔΕ για τη γόνιμη ανταλλαγή απόψεων, σε διάφορα σημαντικά θέματα, με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών. Ακόμα και στον τομέα της ενημέρωσης των πολιτών για θέματα παγκόσμιου ενδιαφέροντος, όπως οι κλιματικές αλλαγές και η ενεργοποίηση του Πρωτοκόλλου του Κιότο, η ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ έχει επιδείξει πλήρη αδιαφορία.

Στο κεφάλαιο “ενημέρωση και συμμετοχή” όμως το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει συνολικά χαμηλές επιδόσεις. Χαρακτηριστική είναι η προκλητική αγνόηση επανειλημμένων έγγραφων αιτημάτων των

περιβαλλοντικών οργανώσεων για ενημέρωση σε διάφορα θέματα. Η στάση αυτή μάλιστα έρχεται σε αντίθεση με την Κοινοτική και εθνική νομοθεσία για την απρόσκοπτη πρόσβαση σε περιβαλλοντική πληροφόρηση.

Ατμοσφαιρική ρύπανση

Οι προεκλογικές εξαγγελίες ήταν σαφέστατες:

“Η ένταση των εκπομπών αερίων ρύπων στην Ελλάδα εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα υψηλή ως συνέπεια της εφαρμογής αποσπασματικών μέτρων αντιμετώπισης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Ο κατά κεφαλήν μέσος όρος εκπομπών ρύπων είναι υψηλότερος, για πολλούς ρύπους, του μέσου κοινοτικού όρου.

Από το Πρόγραμμά μας προβλέπεται εναρμόνιση και συμμόρφωση προς τις ευρωπαϊκές οδηγίες και τις διεθνείς υποχρεώσεις στα πλαίσια των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων.

Προτεραιότητα δίνουμε στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη κ.ά), αλλά και σε άλλες περιοχές όπου το πρόβλημα για την υγεία του πληθυσμού είναι μεγάλο.

Προβλέπουμε:

- **Ορθολογική χρήση της ενέργειας και προώθηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας.**
- **Περιβαλλοντική διαχείριση της κυκλοφορίας. Χρήση αντιρρυπαντικής τεχνολογίας στα μέσα μαζικής μεταφοράς.**
- **Εντατικοποίηση των ελέγχων στη βιομηχανία και σε κάθε πηγή εκπομπής ρύπων.**
- **Δημιουργία χώρων πράσινου στα αστικά κέντρα και στο περιαστικό περιβάλλον.”**

Παράλληλα, στη Χάρτα της Καθημερινότητας για το Λεκανοπέδιο, η σημερινή Κυβέρνηση δημοσιοποίησε την εξής δέσμευση:

“16. Πενταπλασιάζουμε το πράσινο στους δήμους π.χ. Ελαιώνας 15.000 στρ., Ελληνικό 4.000 στρ., Τουρκοβούνια/Φαληρικό Δέλτα 6.000 στρ”

Ένα χρόνο μετά, έξι ελληνικές πόλεις βρίσκονται στο ευρωπαϊκό “top 10” των πόλεων με τις υψηλότερες συγκεντρώσεις αιωρούμενων μικροσωματιδίων (ρύπος προτεραιότητας για την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, ο οποίος ευθύνεται για το θάνατο πολλαπλάσιων συμπολιτών μας από αυτούς που χάνουν τη ζωή τους σε αυτοκινητιστικά δυστυχήματα). Αντίθετα, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Οικονομικών, γίνεται προσπάθεια για την απελευθέρωση της πετρελαιοκίνησης σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, κάτι που θα επιδεινώσει το ήδη βεβαρημένο ατμοσφαιρικό περιβάλλον των πόλεων με φονικά μικροσωματίδια. Την ίδια ώρα, κλασικοί ρύποι, όπως για παράδειγμα το όζον, συνεχίζουν να αποτελούν μάλιστα για τις ελληνικές πόλεις, αφού δεν υπάρχει καμία πολιτική συγκράτησης ή αντικατάστασης του στόλου των Ι.Χ.

Η χρήση φωτογραφιών από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), στη σχετική ιστοσελίδα της Νέας Δημοκρατίας, σε συνδυασμό με την προεκλογική δέσμευση για την ‘επιθετική προώθηση των ΑΠΕ’, φαντάζουν σαν κακόγουστο αστείο αν αναλογιστεί κανείς τη σημερινή κατάσταση. Η διείσδυση των ΑΠΕ παραμένει εξαιρετικά χαμηλή και κατά πολύ κατώτερη των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας έναντι της κοινοτικής νομοθεσίας και του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Ταυτόχρονα, οι πρόσφατες κυβερνητικές εξαγγελίες ‘για την αντιμετώπιση του ενεργειακού προβλήματος της Κρήτης και των νησιών του Αιγαίου’ μας γύρισαν πολλές δεκαετίες πίσω. Οι δεσμεύσεις για νέους (ρυπογόνους και πανάκριβους) πετρελαϊκούς σταθμούς στα νησιά καταδεικνύουν ότι – μέχρι στιγμής – και η νέα κυβέρνηση αντιμετωπίζει το θέμα των κλιματικών αλλαγών σαν να αφορά κάποιον άλλο πλανήτη!

Η θετική κληρονομιά των Ολυμπιακών Αγώνων όσον αφορά στα μέσα συλλογικής μεταφοράς (επέκταση μετρό, τραμ, προαστιακός σιδηρόδρομος, ανανέωση στόλου λεωφορείων), σε συνδυασμό με τις δεσμεύσεις για επέκταση των λεωφορειολωρίδων, δεν κατάφεραν να ισοσκελίσουν την αύξηση του στόλου των Ι.Χ. Η απουσία κινήτρων (και αντικινήτρων) οδήγησε στο να έχει η Ελλάδα το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των ευρωπαϊκών εταίρων της στις νέες

ταξινομήσεις ρυπογόνων αυτοκινήτων 4x4 μεγάλου κυβισμού. Η μόδα υπερισχύει τελικά της (ανύπαρκτης) πολιτικής.

Στο θέμα του αστικού και του περιαστικού πράσινου, η Αθήνα κρατά τα αρνητικά ευρωπαϊκά σκήπτρα, ως η πρωτεύουσα με το λιγότερο πράσινο ανά κάτοικο. Είναι νωπές ακόμα οι δηλώσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ για οικοδόμηση σημαντικού τμήματος του Ελληνικού και η αποφυγή δημόσιας δέσμευσης για τη δημιουργία Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδί. Αυτές οι δηλώσεις σε συνδυασμό με την παραχώρηση των ... προσωρινών Ολυμπιακών εγκαταστάσεων Γουδίου και την απουσία οποιασδήποτε δράσης για οικολογική αναβάθμιση του Φαληρικού Δέλτα, μάλλον δεν αφήνουν πολλές ελπίδες για υλοποίηση των δεσμεύσεων της Κυβέρνησης για αύξηση των χώρων πρασίνου στο λεκανοπέδιο. Μόνη θετική εξέλιξη, για την οποία όμως δεν έχουν υπάρξει έμπρακτες και συγκεκριμένες δεσμεύσεις, είναι η εξαγγελία περί μετα-Ολυμπιακών οικολογικών χρήσεων στον Σχοινιά.

Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Σύμφωνα με τις σχετικές προεκλογικές εξαγγελίες:

“Η Ν.Δ. αποβλέπει στην αντιμετώπιση του σοβαρού προβλήματος της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων με ρεαλιστικό και ολοκληρωμένο τρόπο. Συγκεκριμένα προβλέπουμε τα ακόλουθα:

- **Εφαρμογή συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης των αστικών αποβλήτων.**
- **Λήψη μέτρων για την ουσιαστική μείωση των στερεών αποβλήτων.**
- **Ταχύρυθμη προώθηση της διαλογής και ανακύκλωσης των ανακυκλούμενων υλικών.**
- **Οργάνωση και εκσυγχρονισμός του συστήματος προσωρινής αποθήκευσης, συλλογής και μεταφοράς και ενίσχυση της διαλογής στην πηγή.**
- **Αποκατάσταση των ανεξέλεγκτων χώρων διάθεσης αποβλήτων.”**

Παράλληλα, στη Χάρτα της Καθημερινότητας, η Νέα Δημοκρατία δημοσιοποίησε την εξής συγκεκριμένη προεκλογική δέσμευσή της:

“Τριπλασιάζουμε τον όγκο των ανακυκλωμένων απορριμμάτων”.

Θα ήταν εντελώς παράλογο να απαιτήσει κάποιος από τη νέα κυβέρνηση να υλοποιήσει τα παραπάνω σε ένα χρόνο, παρακάμπτοντας την αδράνεια δεκαετιών. Παρόλα αυτά, θα περίμενε κανείς μια ορατή αλλαγή. Η μείωση του όγκου των συσκευασιών λειτουργεί μόνο ως προς την καταβολή του τέλους από την πλευρά της βιομηχανίας χωρίς όμως να βλέπουν αποτέλεσμα οι πολίτες. Η ανακύκλωση εξακολουθεί να παραμένει περιθωριακή και η συζήτηση εξακολουθεί να επικεντρώνεται στο ‘που θα θάψουμε τα σκουπίδια’, την ίδια στιγμή που η ευρωπαϊκή νομοθεσία μας επιβάλλει να επιτύχουμε συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους ανάκτησης και ανακύκλωσης σε διάφορα υλικά όπως το χαρτί, το γυαλί κλπ. Η παντελής απουσία σχετικών πρωτοβουλιών έχει επαναφέρει στο τραπέζι τη συζήτηση της επικίνδυνης, αναποτελεσματικής και ακριβής καύσης των σκουπιδιών. Στα θετικά, από την άλλη πλευρά, πρέπει να καταχωρήσουμε τη λειτουργία της Επιτροπής Εναλλακτικής Διαχείρισης καθώς και τη διευκόλυνση της δρομολόγησης συγκεκριμένων επενδύσεων (διαχείριση ηλεκτρικών, αδρανών αποβλήτων και ελαστικών).

Μέχρι στιγμής δεν έχει ανακοινωθεί οποιαδήποτε πρωτοβουλία του ΥΠΕΧΩΔΕ προς την κατεύθυνση του τριπλασιασμού του όγκου των ανακυκλωμένων απορριμμάτων. Ακόμα και αυτά που προβλέπονται από τον Ν. 2939/2001 (π.χ. ΠΔ για μπάζα, έντυπο υλικό, δημιουργία Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων), ενώ οι διαδικασίες τους έχουν ολοκληρωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες παραμένουν ανυπόγραφα.

Διαχείριση υγρών αποβλήτων

Οι προεκλογικές εξαγγελίες αναφέρονταν σε:

“- ολοκλήρωση των έργων αποχέτευσης και βιολογικών καθαρισμών, με προτεραιότητα στις περιοχές που ήδη υπάρχει σοβαρό πρόβλημα.

- Μέριμνα ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά οι βιολογικοί καθαρισμοί.

- Εντατικοποίηση των ελέγχων για την αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης διάθεσης τοξικών υγρών αποβλήτων.”

Μέχρι σήμερα, δεν έχει γίνει κάτι από τα παραπάνω. Η κατάσταση που ήρθε στην επιφάνεια με αφορμή το πρόβλημα της λάσπης στην Ψυτάλλεια, αποκάλυψε την ανυπαρξία περιβαλλοντικά ορθής πολιτικής διαχείρισης της λάσπης από παρόμοιες μονάδες σε ολόκληρη τη χώρα. Οι λύσεις που προτείνονται από την ΕΥΔΑΠ, και οι οποίες προκρίνουν την καύση της λυματολάσπης, απειλούν να επιβαρύνουν το περιβάλλον με διοξίνες.

Παράλληλα και σε πείσμα όλων των Διεθνών Συμβάσεων, συνεχίστηκε και αυτή τη χρονιά η πόντιση 2 περίπου εκατομμυρίων τόνων επικίνδυνων αποβλήτων στο Βόρειο Ευβοϊκό και τον Κορινθιακό κόλπο.

Εδαφικοί πόροι

Σύμφωνα με το προεκλογικό Πρόγραμμα:

“Λόγω της τεράστιας σημασίας των εδαφικών μας πόρων, για την παρούσα αλλά και για τις μέλλουσες γενεές, δίνεται από το Πρόγραμμά μας απόλυτη προτεραιότητα στα μέτρα προστασίας των εδαφών. Στο Πρόγραμμά μας για την Αγροτική Ανάπτυξη περιέχονται πολλά μέτρα αγροτικής πολιτικής που αφορούν στη προστασία των εδαφών. Εκτός αυτών προβλέπουμε και τα εξής:

- Ορθολογική χρήση των λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, ενημέρωση των παραγωγών και εντατικοποίηση των ελέγχων.

- Λήψη μέτρων έργων προστασίας των εδαφών από την υφαλμύρωση.

- Εφαρμογή των φιλικών προς το περιβάλλον καλλιεργητικών τεχνικών.

- Ενίσχυση της φυτοκάλυψης επικλινών και ορεινών εδαφών.

- Αξιοποίηση των αγροτοπεριβαλλοντικών μέτρων και προγραμμάτων που προβλέπονται από την ΚΑΠ.”

Η – ούτως ή άλλως – αναμενόμενη κρίση με το βαμβάκι, αποκάλυψε ότι η ορθολογική χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, και η εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον καλλιεργητικών μεθόδων βρίσκονται μόνο στις εξαγγελίες. Μέχρι σήμερα: στη συζήτηση για το βαμβάκι δεν υπήρξε η παραμικρή ένδειξη ότι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της καλλιέργειας λαμβάνονται υπ’ όψη, η βιολογική γεωργία δεν ξεπέρασε το 2% της συνολικής αγροτικής παραγωγής της χώρας, η εκτροπή του Αχελώου προωθείται από τον ίδιο τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ αγνοώντας τις επανειλημμένες ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, τα αγροτοπεριβαλλοντικά μέτρα που προβλέπει η ΚΑΠ παραμένουν στα χαρτιά.

Υδατικοί πόροι

Ένα χρόνο πριν:

“Η Νέα Δημοκρατία με τα Προγράμματά της για το Περιβάλλον και την Αγροτική Ανάπτυξη δίδει έμφαση και προτεραιότητα στα μέτρα για την προστασία, βελτίωση και την ορθολογική αξιοποίηση των υδατικών πόρων της χώρας. Προς το σκοπό αυτό προβλέπονται τα εξής:

- *Αξιοποίηση του **Εθνικού Φορέα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων**, έργο του οποίου είναι η **εφαρμογή ολοκληρωμένου προγράμματος ορθολογικής διαχείρισης, προστασίας και αξιοποίησης των υδατικών πόρων.***
- *Αυστηρές **προδιαγραφές για νέες γεωτρήσεις και έλεγχος των αντλήσεων.***
- ***Αξιοποίηση των επιφανειακών υδάτων σε περιοχές που κινδυνεύουν από υφαλμύρωση και εκτέλεση έργων εμπλουτισμού των υδροφόρων υπόγειων οριζόντων.***
- ***Κατασκευή μικρών φραγμάτων και λιμνοδεξαμενών σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές.***
- ***Παρακολούθηση της ποιότητας και ποσότητας των υδάτων των **διασυνοριακών ποταμών** και εφαρμογή κοινών προγραμμάτων με τις όμορες χώρες.***”

Σε συνέχεια της τετελεσμένης ελλιπούς ενσωμάτωσης της Οδηγίας Πλαίσιο για το νερό (2000/60/ΕΕ) στο εθνικό δίκαιο, προωθείται Προεδρικό Διάταγμα που δεν ορίζει τις προβλεπόμενες από την Οδηγία λεκάνες απορροής ποταμού, ενώ δεν ξεκαθαρίζει μια σειρά από κρίσιμα ζητήματα σε σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας. Ο Εθνικός Φορέας Διαχείρισης Υδατικών Πόρων δεν ιδρύθηκε. Δε θεσπίστηκαν προδιαγραφές για τις γεωτρήσεις και δε βελτιώθηκε η κατάσταση παρακολούθησης της ποιότητας νερών στις όμορες χώρες.

Δασικό και ορεινό περιβάλλον

Το προεκλογικό Πρόγραμμα προέβλεπε:

*“Κατάρτιση του **Δασολογίου και Δασικού Κτηματολογίου και οριστικό καθορισμό χρήσεων γης.***

- ***Εντατικοποίηση των μέτρων πυροπροστασίας.***
- ***Σημαντική αύξηση των τεχνητών αναδασώσεων.***
- ***Υποβοήθηση της φυσικής αναγέννησης των δασών.***
- ***Παρακολούθηση, μελέτη και αποκατάσταση των **επικίνδυνων προς πλημμυροπάθεια εκτάσεων.*****
- ***Λήψη μέτρων για την **αποτροπή απερήμωσης δασικών εκτάσεων και αναβάθμιση των υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων.*****
- ***Επανακαθορισμό των ορίων των **Εθνικών Δρυμών** και καθιέρωση νέων.***”

Στο συγκεκριμένο τομέα, η κυβερνητική πολιτική ξεκίνησε με την εφαρμογή του δασοκτόνου νόμου, τον οποίο η σημερινή κυβέρνηση κατέκρινε ως αντιπολίτευση. Μέχρι σήμερα δεν είδαμε την παραμικρή πρωτοβουλία για την προώθηση της ολοκλήρωσης των δασικών χαρτών, για τη βελτίωση του καθεστώτος πυροπροστασίας, για την υποβοήθηση της φυσικής αναγέννησης των δασών. Δεν είδαμε καμία προσπάθεια για επανακαθορισμό των ορίων των Εθνικών Δρυμών ή για καθιέρωση νέων, άλλωστε βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ως προστατευόμενης δε γίνεται πλέον με τη νομοθεσία που ίσχυε παλαιότερα για τους Εθνικούς Δρυμούς.

Θαλάσσιο περιβάλλον και ακτές

Ένα χρόνο πριν, στο Προεκλογικό Πρόγραμμα για το περιβάλλον αναφερόταν ότι:

“Οι ελληνικές θάλασσες είναι οι καθαρότερες στη Μεσόγειο και ολόκληρη την Ευρώπη. Είναι χρέος μας να τις διατηρήσουμε για πάντα καθαρές και ασφαλείς. Τα μέτρα που προβλέπουμε είναι:

- **Συνεργασία με τις άλλες Μεσογειακές Χώρες και την Ε.Ε.** για την προστασία της Μεσογείου.
- **Λήψη προληπτικών μέτρων** για την **αποτροπή ρύπανσης** των θαλασσών μας.
- **Εντατικοποίηση των ελέγχων** για την πρόληψη της παροχέτευσης σε προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές **ανεπεξεργαστων λυμάτων.**
- **Επεξεργασία και εφαρμογή χωροταξικού σχεδίου** για την **ανάπτυξη των θαλασσοκαλλιεργειών.**
- **Εντατικοποίηση των ελέγχων** για την αποτροπή της **παράνομης και ληστρικής αλιείας.**
- **Επιτήρηση των ακτών**, ώστε να μην επιδεινωθεί το πρόβλημα της αλλοίωσής τους.
- Σε **συνεργασία με τοπικές αρχές** και με τους **κοινωνικούς φορείς** κάθε περιοχής, **αποκατάσταση των ακτών**, με συναινετικές διαδικασίες.
- **Ειδική μέριμνα για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών.”**

Το βέτο του υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας στην πρόταση Οδηγίας (σχετικά με τη ρύπανση από πλοία και την εισαγωγή κυρώσεων για περιστατικά ρύπανσης) ήταν σαφής οπισθοδρόμηση και επισκίασε το σύνολο της διεθνούς πολιτικής της χώρας για το θαλάσσιο περιβάλλον. Την ίδια στιγμή που μεγάλο μέρος του ελληνικού εμπορικού στόλου ανανεώνεται με γοργούς ρυθμούς, κι ενώ το σύνολο σχεδόν της διεθνούς κοινότητας αναγνωρίζει την αναποτελεσματικότητα της ισχύουσας νομοθεσίας, ο Έλληνας υπουργός επιμένει να συντάσσεται με σημαίες ευκαιρίας. Μια ματιά στα περιστατικά θαλάσσιας ρύπανσης πείθει τον καθένα ότι η ισχύουσα νομοθεσία δεν είναι αποτελεσματική. Είναι εξίσου σαφές πόσο άδικο είναι το σημερινό καθεστώς που θέλει ως αποδιοπομπαίο τράγο – σχεδόν σε κάθε περιστατικό θαλάσσιας ρύπανσης - τον εκάστοτε καπετάνιο, ενώ αγνοεί και απαλλάσσει τους εργοδότες του, εντολές των οποίων συνήθως εκτελεί.

Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος

Οι σχετικές προεκλογικές εξαγγελίες ήταν σαφείς:

“Χρέος μας είναι να διαφυλάξουμε και να αξιοποιήσουμε σωστά το φυσικό μας περιβάλλον. Πολλά από τα μέτρα του Αγροτικού μας Προγράμματος αφορούν στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Επιπλέον προβλέπουμε:

- **Σύνταξη και εφαρμογή εθνικού προγράμματος για τους βιότοπους NATURA**, προκειμένου να τύχουν χρηματοδότησης από το νέο πρόγραμμα της Ε.Ε.
- **Οριοθέτηση των βιότοπων NATURA** κατά τρόπο που δεν αποκλείει την πραγματοποίηση επενδύσεων για την ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης στην ευρύτερη περιοχή τους.
- **Επεξεργασία ολοκληρωμένου σχεδίου διοίκησης των προστατευόμενων περιοχών**, με έμφαση στο ιδιοκτησιακό ζήτημα και στα οφέλη-κίνητρα στο ντόπιο πληθυσμό.
- **Προστασία και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.”**

Ένα χρόνο μετά, η χώρα μας κινδυνεύει με πληθώρα παραπομπών στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και απώλεια σημαντικών πόρων από το Γ' ΚΠΣ. Δεν έχει ξεκινήσει ο σχεδιασμός εθνικού προγράμματος για τις περιοχές Natura – χαρακτηριστικό είναι και το γεγονός ότι η Εθνική Επιτροπή Φύση ποτέ δεν ανασυγκροτήθηκε από την νέα κυβέρνηση. Δεν έχουν ληφθεί ειδικά μέτρα προστασίας και αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος. Οι προστατευόμενες περιοχές

και τα 27 Εθνικά Πάρκα παραπαύουν, καθώς δεν έχει γίνει οριοθέτηση αυτών των περιοχών, δεν έχουν οριστικοποιηθεί τα διοικητικά συμβούλια των φορέων διαχείρισης, οι απαραίτητοι κανονισμοί λειτουργίας υπογράφονται με μεγάλη καθυστέρηση και χωρίς κανέναν κεντρικό σχεδιασμό. Ως αποτέλεσμα, σήμερα, ουσιαστικά κανένας φορέας διαχείρισης εθνικού πάρκου δε λειτουργεί, ενώ σημαντικά κοινοτικά κονδύλια μένουν αναξιοποίητα. Ανάμεσα στην καταστροφή της Λίμνης Κορώνειας και τον μαρασμό του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, καταχωρούμε στα θετικά την εξαγγελία για δημιουργία του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου.

Αυθαίρετη δόμηση

Εξίσου σαφείς, τουλάχιστον ως προς την κατεύθυνση, ήταν οι προεκλογικές εξαγγελίες για το συγκεκριμένο θέμα:

“Τεράστιο είναι το πρόβλημα της αυθαίρετης δόμησης, κυρίως σε περιοχές παραθεριστικής κατοικίας, αλλά και πρώτης κατοικίας. Η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού δεν είναι εύκολη. Η Ν.Δ. θα προσεγγίσει τη λύση του προβλήματος με πνεύμα κοινωνικής δικαιοσύνης, με περιβαλλοντική ευαισθησία και με την εφαρμογή αποδεκτών λύσεων στο πλαίσιο χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, με προτεραιότητα στις περιοχές μεγάλων συγκεντρώσεων αυθαιρέτων και στις περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές. Βασικό συστατικό της πολιτικής της Ν.Δ. για το περιβάλλον είναι η δραστηριοποίηση και ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών, η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η υποκίνησης της στην ανάληψη πρωτοβουλιών, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.”

Δε μπορέσαμε να εντοπίσουμε κάποια σχετική πρωτοβουλία της κυβέρνησης. Η απουσία Εθνικού Χωροταξικού Σχεδιασμού εγγυάται την αναποτελεσματική καταπολέμηση του φαινομένου. Η συνέχιση και επέκταση της αυθαίρετης δόμησης, με τη σειρά της, εγγυάται την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και τη συνέχιση των πελατειακών σχέσεων μεταξύ πολιτών – υπηρεσιών – πολιτικών.

Εκτός από τα παραπάνω θέματα, που αναφέρονται στο προεκλογικό Πρόγραμμα της σημερινής κυβέρνησης για το περιβάλλον, υπήρξαν ελάχιστες άλλες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες και δράσεις της. Κάποιες από αυτές (όπως η δημιουργία της Επιτροπής Περιβάλλοντος στη Βουλή και η στάση της χώρας μας στο θέμα των μεταλλαγμένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση) αξίζουν της αναγνώρισης και των συγχαρητηρίων μας. Ελπίζουμε ότι στο αμέσως επόμενο διάστημα, παρόμοιες πρωτοβουλίες θα αποτελέσουν τον κανόνα και όχι την εξαίρεση. Από την πλευρά μας θα καταβάλουμε κάθε προσπάθεια ώστε το περιβάλλον να κατακτήσει κεντρική θέση στην πολιτική ζωή και να συμπεριλαμβάνεται ισότιμα στις υπόλοιπες θεματικές πολιτικές (για την αγροτική ανάπτυξη, την ενέργεια, τον τουρισμό, την οικονομία κλπ). Θα συνεχίσουμε να συγχαιρούμε κάθε προσπάθεια σε αυτή την κατεύθυνση και να είμαστε επικριτικοί στην καταστροφή, υποβάθμιση και περιθωριοποίηση του περιβάλλοντος. Η κινητοποίηση και η δράση των πολιτών, παραμένουν οι μόνες ουσιαστικές εγγυήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Greenpeace, Νίκος Χαραλαμπίδης, τηλ. 210 3806 374, 6979 395108
WWF Ελλάς, Δημήτρης Καραβέλλας, τηλ. 210 3314 893, 6937 333668